Cetatea bisericească Dealu Frumos / Schönberg – incursiune în istorie

HEIDRUN KÖNIG

Biserica din Dealu Frumos Schonberg live-studio 2021, foto Ştefan Stoica

Documentele găsite până acum atestă localitatea Dealu Frumos/Schönberg din 1321, aparţinând de scaunul de Cincu.

Din bazilica romanică construită în secolul al XIII-lea nu s-au păstrat prea multe elemente. De la portalul de vest s-a păstrat un capitel cubic, decorat în relief plat cu crinul triplu înscris în semicerc (Dreisprosslilie). Arcele romanice marchează încă cele 5 travei ale bazilicii şi arcul triumfal. Pentru a ne face o idee despre aspectul vechi, putem să ne uităm la biserica de la Merghindeal rămasă cu toate navele romanice, dar având totodată un turn de apărare adăugat, fără modificarea structurii interioare.

Transformarea de la Romanic la Gotic, în interiorul bisericii, s-a făcut pe timp de pace relativă, în jurul lui 1500 şi curând după aceasta, separat de construcţiile de apărare (turnurile), şi nu odată cu acestea.

În prima jumătate a secolului al XVI-lea, a fost ridicat în colţul de sud-est un turn de apărare pentagonal, – atribuit lui Johann Margondai III, jude regal de Cincu. Pe latura de est a turnului se găseşte o inscripţie latină din 1522. Acelaşi an apare şi pe turnuleţul cu 2 niveluri, construit deasupra porţii cu ferecături, situată lângă turnul de apărare din nord-estul incintei.

La începutul secolului al XV-lea, doi dintre preoţii parohiali au fost numiţi episcopi titulari (de Sora, respectiv de Severin), având dreptul de a oficia misa pontificală. Din această epocă s-a păstrat *in situ*, ataşat de arcul triumfal, un crucifix cu braţele crucii terminate în medalioane patrulobe cu reprezentarea tetramorfului (cca. 1425).

Probabil în cursul secolului al XV-lea, biserica a fost împrejmuită cu o incintă dreptunghiulară, zidul de apărare având goluri de tragere şi guri de păcură (maşiculi). La colţurile încintei se găsesc turnuri de apărare cu plan pătrat, poziţionate diagonal.

Pe la 1500, navele laterale ale bazilicii au fost înălţate, obţinându-se o biserică hală, ferestrele navelor terminându-se în arc ogival. Navele laterale au fost boltite în plin cintru, ataşându-se de boltă nervuri reticulate din argilă arsă. În continuare se

trece la fortificarea bisericii: apsida corului a fost demolată, corul pătrat terminându-se la est cu un zid drept. Peste cele 2 travee din vest ale navei principale s-a construit un turn clopotniță fortificat, cele două niveluri inferioare ale acestuia boltindu-se în plin cintru. La al 6-lea nivel a fost amenajat drumul de strajă pe console de lemn suspendate de creasta zidului, iar șarpanta piramidală a turnului a fost acoperită cu olane. Peste careul corului se construiește un turn de apărare similar, cu galeria de apărare de tip Fachwerk și cu șarpantă piramidală înaltă. În interiorul bisericii se găsea și o fântână.

Tot la începutul secolului al XVI-lea, la estul navei sudice se amenajează o ușă cu ancadrament gotic, foaia de ușă purtând inscripția 15_9, pe întăriturile metalice fiind înscris anul 1611; pe cadrul de lemn al ușii spre turnul clopotniță se găsește înscris anul 1586.

În cadrul reprizelor de război civil din perioada principatului, localitatea Dealu Frumos, situată în apropierea drumului armelor dintre Sighişoara şi Făgăraş, a fost afectată de trupe de mercenari. La 1647, incinta a fost extinsă spre nord cu 5m, obţinându-se „clădirea cea nouă," o construcţie de apărare, al cărei zid exterior a fost dotat cu goluri de tragere dispuse pe două registre. De noua incintă, spre nord, a fost ataşat alt turn de apărare, care poartă o inscripţie latină din 1647.

În 1744 a fost achiziţionată şindrilă pentru acoperirea bisericii hală. La 1759 se îngăduie locuitorilor să-şi amenajeze cămări (depozite de alimente) în incinta bisericii, cu condiţia ca acestea să fie acoperite cu ţiglă. La 1820, pe poarta turnului de sud-est apare o inscripţie în limba germană.

La 1914, în colțul de sud-est al incintei, atașat de turnul pentagonal, a fost construită sala comunitară, după planurile arhitectului Fritz Balthes. În timpul săpăturilor s-a descoperit un cimitir ce aparținea de prima bazilică din sit.

Clopotul Bisericii din Dealu Frumos
Schonberg live-studio 2021, Ioana și C
foto Ștefan Stoica

Mobilierul liturgic și amenajările din biserică

În cor s-a păstrat intactă mensa altarului ante Reformă, cu casetă *sepulcrum* și cu cruci de consacrare în relief plat la cele 4 colțuri. Pe masa de altar se înalță retablul clasicist realizat în 1843/45, pala centrală arătându-l pe Hristos înviat, însoțit de patru figuri de îngeri (copie după Albani, originalul găsindu-se la Muzeul Brukenthal). Tot în manieră clasicistă a fost lucrat amvonul (1855/56) și cristelnița.

Pe peretele de nord al corului se găsește o inscripție latină din 1722. În cor se găsesc fresce datând dinaintea Reformei (descoperite în 1911).

Pe peretele estic al corpului bazilical se găsește un epitaf baroc al unui preot

paroh, cu inscripție latină datând din 1721, opera lui Andreas Hermann.

Orga construită în 1820, cu manual, pedal și 13 registre, cu aspect clasicist, este opera lui Samuel Mätz.

(Articol extras, tradus și prelucrat de Heidrun König pe baza textului lui Hellmut Klima, editat de Hermann Fabini, Kirchenburgen und Dorfkirchen, Sibiu/Heidelberg, 1998)

Orga Bisericii din Dealu Frumos Schonberg live-studio 2021, foto Ștefan Stoica

Turnul cu ceas Biserica din Dealu Frumos Schonberg live-studio 2021, foto Ștefan Stoica

Turnul Bisericii din Dealu Frumos Schonberg live-studio 2021, prima serie, foto Ștefan Stoica